DIMENSIUNI ALE EDUCAȚIEI: CONCEPTUALIZĂRI ȘI CONTINUITATE DE IDEI

DIMENSIONS OF EDUCATION: CONCEPTUALIZATIONS AND CONTINUITY OF IDEAS

Elaborat în cadrul proiectului *Abordarea epistemologică a dezvoltării personale și a educației pentru societate: de la strategiile transdisciplinare la finalitățile pragmatice ale societății actuale din Republica Moldova.* Prioritatea temei − *Provocări societale* − este înscrisă în Registrul de stat al proiectelor din sfera științei și inovării cu cifrul 20.80009.1606.08 / „Program de Stat" (2020-2023).

Svetlana Coandă, dr. hab., conf. univ.,
Universitatea de Stat din Moldova

Educația este o activitate complexa și multiaspectuală, care cere o abordare interdisciplinară. Procesul educațional poate fi realizat doar prin conjugarea tuturor factorilor educaționali: familia, școala, mediul social, asociațiile culturale și sportive, mass-media, colectivitatea rurală sau urbană etc. Scopul primordial al educației constă în formarea personalităţii armonios dezvoltate, autonome şi creative. Immanuel Kant menționa în acest sens: „Educaţia este activitatea de disciplinare, de cultivare, civilizare a omului, iar scopul educaţiei este de-a dezvolta în individ toată perfecţiunea de care este susceptibil".

Sunt mai multe domenii educaționale: educația intelectuală – pregătirea generala si fundamentală a individului, asigurându-i atât orizontul general de cultură, cât și capacitățile intelectuale necesare oricărei dezvoltări și activități; educația morală – formarea profilului moral al personalității, cultivarea valorilor, a normelor și modelelor comportamentale; educația estetică – formarea gustului estetic, modelarea sensibilității și creativității personalității; De rând cu acestea, de o importanță tot atât de mare, sunt noile tipuri ale educaţiei sau, cum le numesc specialiștii în domeniu – „noile educaţii": educaţia

ecologică; educaţia pentru pace şi cooperare; educaţia pentru pace şi democraţie; educaţia demografică; educaţia pentru o nouă ordine economică internaţională; educaţia pentru comunicare şi mass-media; educaţia pentru un mod sănătos de viaţă; educaţia economică şi casnică modernă etc.

Un impact considerabil asupra concepțiilor despre educație au avut lucrările unor notorii gânditori, precum J.Locke, J.J.Rousseau, J. Dewey, J. A. Comenius ș.a. Idei importante despre esența, rolul și funcțiile educației în societate, metode ale procesului educațional sunt expuse și de marii noștri înaintași M.Eminescu, C.Rădulescu-Motru, C.Noica ș.a

Education is a complex and multifaceted activity that requires an interdisciplinary approach. The educational process can be achieved only by combining all educational factors: family, school, social environment, cultural and sports associations, media, rural or urban community etc. The primary purpose of education is to form harmoniously developed, autonomous and creative personalities. Immanuel Kant mentioned in this sense: „Education is the activity of disciplinary, cultivation, civilization of man, and the purpose of education is to develop in the individual all the perfection to which he is susceptible".

There are several educational fields: intellectual education - the general and fundamental training of the individual, ensuring both the general horizon of culture and the intellectual capacities necessary for any development and activity; moral education – the formation of the moral profile of the personality, the cultivation of values, norms and behavioral models; aesthetic education - the formation of aesthetic taste, modeling the sensitivity and creativity of the personality; Along with these, of equal importance, are the new types of education or, as the specialists in the field call them – „new educati-

on": ecological education; education for peace and cooperation; education for peace and democracy; demographic education; education for a new international economic order; communication and media education; education for a healthy lifestyle; modern economic and domestic education, etc.

The works of notorious thinkers, such as J. Locke, J. J. Rousseau, J. Dewey, J. A. Comenius, etc., had a considerable impact on the conceptions of education. Important ideas about the essence, role and functions of education in society, methods of the educational process are also exposed by our great forerunners M. Eminescu, C. Radulescu-Motru, C. Noica and others.

Cuvinte cheie: *educație, factori educaționali, educație intelectuala, educație morală, „noile educații"*

Key-words: *education, educational factors, intellectual education, moral education, „new education"*